ผู้จัดการรายวัน
สงวนลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย www.manager.co.th

วันอังคารที่ 1 มกราคม 2551 หน้า 6

ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ ย้อนปีในเก้าอี้รัฐมนตรีวิทยาศาสตร์

ผู้จัดการออนไลน์ – ชื่อของ "ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์" เป็นที่รู้จักอย่างดีในวงการ กว่า 40 ปีในหมวก "นักวิทยาศาสตร์" ที่แต่ละวันคลุกอยู่ในห้องแล็บกับการไขว่คว้าหาความรู้ และวิทยาการที่ตัวเองหลงใหลมาตั้งแต่วัยหนุ่ม จนมาเป็นผู้เชี่ยวชาญไบโอเทคชนิดหาตัวจับยาก กระทั่งตำแหน่งการเมืองอย่าง "รัฐมนตรีกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี" มาเคาะประตูบ้านแบบไม่คาดฝัน

ใครๆ ก็ยกให้เขาเป็นเสมือน "เสาหลัก" แห่งวงการวิทยาศาสตร์ไทย ไม่เพียงแค่ผลงานด้านมาลาเรียที่โดดเด่น ในฐานะนัก "ชีวเคมี" แต่ด้านนโยบายการพัฒนาวิทยาศาสตร์ไทย เขาก็ยังเป็นแกนหลักที่นำไปสู่การจัดตั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการพลังงาน รวมทั้งศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ (ไบโอเทค) และตามมาด้วยสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ซึ่งตำแหน่งที่ปรึกษาอาวุโส สวทช.เป็นสถานภาพสุดท้ายก่อนก้าวสู่ที่นั่งทางการเมือง

จากวันนั้นถึงวันนี้ เป็นเวลาปีกว่าๆ แล้วที่นักวิชาการวัย 63 ปีผู้นี้ร่วมเป็นหนึ่งในทีม "ชิงแก่" รัฐบาลที่นับได้ว่ามีความรู้ความเชี่ยวชาญศาสตร์ต่างๆ อย่างหลากหลาย แต่กลับถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่าอ่อนด้อยในการบริหาร

ในวาระการจากไปของปีเก่าและก่อนจะอำลาตำแหน่งให้แก่ผู้บริหารคนใหม่หลังการเลือกตั้งผลิดอกออกผล "ทีมข่าววิทยาศาสตร์" จึงได้สนทนากับ "ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์" บนเก้าอี้รัฐมนตรีในกระทรวงที่เขาเคยผลักดันให้เกิดขึ้น ด้วยความสนใจว่าเส้นทาง "การเมือง" กับ "วิจัย" แบบไหนจะเย็นยากหนักใจได้มากกว่ากัน

● เป็นอย่างไรบ้าง? หนึ่งปีกว่าๆ ในตำแหน่ง

ศ.ดร.ยงยุทธ: ก็รู้สึกว่าแปลกไปจากงานประจำของตัวเองที่ทำเรื่องตัววิทยาศาสตร์ แต่นี่เป็นการบริหารงานวิทยาศาสตร์ ก็รู้สึกดีที่ได้มีประสบการณ์และหวังว่าจะทำอะไรที่เป็นประโยชน์จากประสบการณ์ตรงนี้ เพราะมีข้อได้เปรียบที่มีพื้นฐานวิทยาศาสตร์อยู่แล้ว เข้าใจประเด็นต่างๆ ได้เร็วขึ้น

ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์

ก็พอใจ คือสภาพทางวิทยาศาสตร์ของไทยก็ยังไม่ค่อยดีนัก เรื่องการบริหารก็ยังลุ่มๆ ดอนๆ แต่ถ้ามันเพอร์เฟกต์แล้วเราก็ไม่ต้องทำอะไร พอเข้ามาก็เห็นว่าระบบการบริหารมันไม่ค่อยดี ต้องการมีกฎหมายหลักที่จะเข้ามาทำให้มันดีขึ้น เพราะยังไม่มี มีก็แต่กฎหมายตั้งหน่วยงาน ผมจึงเข้ามาดูเรื่องกฎหมายหลัก

ส่วนเรื่องเทคโนโลยี เช่น นาโนเทค และวัสดุศาสตร์ ก็ผลักดันเข้าไปให้เป็นแผนที่เป็นรูปธรรม และของใหม่ๆ ระหว่างที่มีเวลาเหลือเราก็หวังว่าจะได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่อง (การศึกษาเตรียมการโรงไฟฟ้า) นิวเคลียร์ที่ก็ผ่านไปแล้ว ส่วนเรื่องจีเอ็มโอ (การอนุมัติทดสอบพืชดัดแปลงพันธุกรรมระดับแปลงเปิด) สงสัยสังคมยังไม่เข้าใจ ผมไม่แน่ใจท่านนายกฯ (พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์) อาจจะไม่ยอมให้เข้า (สัมภาษณ์ก่อนมีมติ ครม.เมื่อ 25 ธ.ค.ให้มีการทดสอบภาคสนามในแปลงเปิดของราชการได้)

● ตำแหน่ง รมต.วิทย์เมื่อสัมผัสด้วยตัวเองผิดจากคาดอย่างไร?

ศ.ดร.ยงยุทธ: บังเอิญผมค่อนข้างคุ้นกับกระทรวงนี้อยู่แล้ว ก็เลยพอจะรู้ว่าประเด็นหลักๆ มันมีอะไรบ้าง แต่ไม่เคยเข้ามาถึงจุดนี้ ก็ดีตรงที่ว่าได้เห็นภาพใหญ่ และภาพที่วิทยาศาสตร์มีความเชื่อมโยงกับส่วนอื่นๆ ของการบริหารรัฐจุดที่สำคัญคือเมื่อก่อนผมมักจะเอาแต่การทำวิทยาศาสตร์ให้ดีที่สุด เช่น ผลิตกำลังคน แต่พอเข้ามาก็เห็นด้วยว่าการที่มีความต้องการวิทยาศาสตร์จากสังคมก็เป็นเรื่องสำคัญ เพราะเราทำวิทยาศาสตร์ให้ดีที่สุด แต่ถ้าไม่มีคนต้องการก็ไม่มีประโยชน์

ทั้งนี้ เราจะเรียกว่าการตลาดก็เป็นเพียงส่วนเดียว เพราะจะต้องรวมกลุ่มผู้ที่ไม่มีกำลังจ่ายไปด้วย เช่น ผู้สูงอายุ และคนพิการ หากพูดถึงเรื่องการตลาดจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวเงินมากไปหน่อย คือต้องเป็นเรื่องของสาธารณประโยชน์ด้วย

● ผลงานชิ้นโบแดง?

ศ.ดร.ยงยุทธ: ผมคิดว่าคงต้องเป็นพระราชบัญญัติวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ...ที่เพิ่งผ่านสภาไป ซึ่งตรงนี้จะสร้างระบบให้มีการทำนโยบายที่ดี และมีการปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างกำลังคนที่ดี และกฎหมายนี้ยังสามารถเพิ่มเติมได้ในอนาคต ไม่ใช่แค่เรื่องกำลังคนเท่านั้น แต่เป็นเรื่องการทำระบบให้มีความร่วมมือระหว่างเอกชนกับภาครัฐให้ดีขึ้น คือมันเป็นกฎหมายที่เอื้อต่อการพัฒนาต่อไป

จริงอยู่สำหรับคนทั่วไปอาจบอกว่า "ว้า!!!" มันรู้สึกเป็นนามธรรมจังเลย แต่ถ้าเผื่อจะถามอะไรที่มันก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรม ผมก็คงต้องพูดเรื่องการดึงให้คน โดยเฉพาะเยาวชนมีความสนใจเลือกวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นอาชีพของเขา หรือมีความสนใจ มีความตระหนักในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น ก็พบว่าเรามีคนสนใจมากขึ้นเรื่อยๆ

แต่ว่าในขณะเดียวกันก็มีข้อผิดหวังอยู่ด้วยเพราะยังไม่มากอย่างที่เราอยากเห็น ยังมีคนที่เข้าใจผิด รวมทั้งผู้ใหญ่ด้วยที่เข้าใจผิดแล้วก็มองวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในเชิงร้าย คือมักจะมองในเรื่องของความเสี่ยงและผลเสียมากกว่าจะจับมาชั่งดีๆ ว่า แม้จะมีข้อเสียและมีความเสี่ยงอยู่บ้าง แต่มันก็มีข้อดีมากพอที่น่าจะรับได้ ทั้งเรื่องนิวเคลียร์ จีเอ็มโอ ซึ่งผมไม่ได้ว่าอะไรพวกนี้เลยนะ และผมว่าบางทีเราต้องฟังเขาแล้วไปดูให้มันปลอดภัย ก็ดีที่มีคนคัดค้าน แต่ถ้าเมื่อทุกคนคัดค้านหมดมันก็แย่ (ทำเสียงอ่อย)

● หนึ่งปีที่ผ่านมางานยากเย็นหรือแสนง่าย?

ศ.ดร.ยงยุทธ: (หยุดคิด) ค่อนข้างง่ายนะ ในแง่ที่ว่าการเข้าใจประเด็นหลักค่อนข้างง่าย แต่ยากที่จะนำประเด็นหลักนั้นมาสู่สาธารณะได้ อย่างที่เห็นแล้วว่าผมทำงานไม่ได้ผลในแง่ที่คนไม่รู้จัก ก็เป็นอะไรที่ชัดๆ เพราะผมชินกับการทำงานที่ไม่ต้องให้คนรู้จักตัว ที่ผมชอบพูดว่าผมชอบอยู่หลังร้าน แต่ผมก็พอใจนะ ไม่ใช่ว่าไม่พอใจ เพราะคนรู้จักกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ มากขึ้นเยอะ เพราะมีผลงานที่ไปแสดง หรือมีพวกรายการ (ทีวี) ต่างๆ เช่น วันละนิดวิทย์เทคโนฉลาดสุดสุด หรือฉลาดล้ำโลก ในแง่นี้ก็พอใจแล้ว แต่ว่าบางอย่างก็ยากสำหรับผมในการให้คนรู้จักนี้ยาก และผมก็ไม่ต้องการซะทีเดียว

● จริงไหมที่ว่านักวิทยาศาสตร์ไม่ควรมาเป็นผู้บริหารเสียเอง?

ศ.ดร.ยงยุทธ : ไม่จริงอ่ะ (ปฏิเสธทันที)ผมกลับคิดว่าพวกนักบริหารทั้งหลายน่าจะรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น เพราะว่านักวิทยาศาสตร์เป็นคนที่ได้รับการอบรมมาทางการใช้เหตุผล เพราะฉะนั้นจะเข้าใจประเด็นต่างๆ ได้เร็ว รู้ตื้นลึกหนาบางได้ แต่แน่นอนนักวิทยาศาสตร์โดยทั่วไปจะไม่สามารถมาทำงานบริหารได้หมด เพราะมองแคบ มักจะมองเฉพาะในเรื่องเทคนิค ต้องมองให้กว้างขึ้น ต้องมีการอบรม แต่พวกนักบริหารทั่วไปก็น่าจะต้องรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้น เพราะข้อที่หนึ่ง มันเป็นแนวทางของโลกอนาคต และสองมันสอนให้เรามีเหตุมีผล

● เช็ดกับการเมืองไหม หากมีโอกาสอีกจะเล่นการเมืองหรือไม่?

ศ.ดร.ยงยุทธ: คงไม่แล้ว เป็นคำถามที่ไม่ต้องถามแล้ว (ตอบจริงจัง) เพราะไม่มีเกิดขึ้นอีกแล้ว และไม่ได้เช็ดขยาดอะไร เพราะผมรู้สึกว่ามันเป็นเรื่องที่ดี บางวันเหนื่อยบ้าง แต่ผมค่อนข้างเอนจอยกับการเหนื่อยและการทำงานหนักอยู่แล้ว (หัวเราะ) จึงไม่มีปัญหา ส่วนการเมืองอย่างปัจจุบันนี้ คงยากที่ผมจะเข้าไปร่วมด้วยได้ เพราะแนวความคิดคนละแบบกัน

ยกตัวอย่างเช่น แนวคิดประชานิยมที่การเมืองตอนนี้นิยมกันมาก มันฝืนธรรมชาติผมไปเลย จริงอยู่บางอย่างแน่นอนว่าเราต้องให้ประโยชน์ประชาชน แต่ไม่ใช่เอาไปหยิบยื่นให้เฉยๆ อย่างนั้น ผมก็จะไม่สามารถเป็นนักการเมืองที่ประชาชนจะเลือกได้ ก็คงยาก เพราะธรรมชาติของผมเป็นคนซึ่งคิดว่าเราไม่ว่าจะทำอะไร เราต้องเป็นผู้ได้สิ่งนั้นๆ โดยได้ทำอะไรให้มันคุ้ม ไม่ใช่ได้อะไรมาฟรี ผมไม่เห็นด้วยกับการได้อะไรมาฟรีๆ จึงเป็นการยากที่จะไปหยิบยื่นอะไรให้คนฟรีๆ มันฝืนธรรมชาติของผม

● หมดหน้าที่ รมต.แล้ว เตรียมจะทำอะไร?

ศ.ดร.ยงยุทธ: ก็คงจะกลับไปทำงานเดิมเลย เป็นงานวิจัยที่ค้างอยู่ที่ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ ทำงานร่วมกันทั้งอังกฤษออสเตรเลีย ในการพัฒนายามาลาเรีย (ซึ่งเป็นงานวิจัยที่ได้ศึกษาวิจัยมาอย่างต่อเนื่อง) สรุปคือจะกลับไปที่ สวทช.ไปทำงานวิจัยต่อ จากนั้นราวๆ พฤษภาคม ผมได้รับเชิญไปมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด 2 เดือน ซึ่งได้รับเชิญตั้งแต่ปีที่แล้ว แต่ผมขอเลื่อนไป คือจะได้ไปเปิดหูเปิดตาเพิ่มเติมและอาจจะไปสอนคนทางโน้นบ้าง เป็นสถาบันที่ดี ไปในลักษณะของผู้ร่วมทำวิจัย (Fellow)

● มองว่าทำไมคนไทยไม่สนใจวิทยาศาสตร์?

ศ.ดร.ยงยุทธ: (คิดและตอบช้าๆ) คงเป็นเพราะว่าเราเป็นสังคมที่ไม่มุ่งเน้นเรื่องของการเรียนและการใช้เหตุผลอย่างเพียงพอ มีอยู่! ในศาสนาพุทธมีเรื่องของการใช้เหตุผลหรือเรื่องการขวนขวายการเรียนรู้ก็มีอยู่ แต่มันไม่แรงเพียงพอเหมือนตัวอย่างในอีกหลายวัฒนธรรม เช่น วัฒนธรรมการเรียนรู้ของอิสราเอล หรือวัฒนธรรมของขงจื๊อ แต่ของเราก็จะบอกว่าเรียนไปก็เท่านั้นแหละลูก มักจะเป็นอย่างนั้นซะเยอะ เราไปเน้นเรื่องการอาชีพและรายได้มาก และเมืองไทยก็ค่อนข้างสบาย ไม่ต้องทำอะไรมากมันก็ "สบายๆ" เราก็เลยสบายๆ

เราคนไทยมัวแต่สบายอย่างเดียวคงลำบากแล้วล่ะ ต่อไปสบายมากก็จะลำบาก เพราะตอนนี้เรากำลังถึงคอขวดเหมือนเกาหลีเมื่อ 20 ปีที่แล้ว แต่เกาหลีมีวัฒนธรรมแบบขวนขวายเพราะมีวัฒนธรรมแบบขงจื๊อ เขาก็ผ่านคอขวดไปแล้ว แต่ของเรานี้ไม่แน่นะ เพราะเราเคยสบาย เคยผลิตอะไรออกมาขายก็ขายได้ คือไปรับสูตรของเขามาผลิตขาย แต่ตอนนี้เรามีค่าแรงเกินกว่าที่จะไปรับสูตรมาทำแล้ว ต้องคิดสูตรขึ้นมาเองแล้ว อันนี้ผมเป็นห่วงว่าเราจะผ่านจุดนี้หรือไม่

● เหตุใดวิทยาศาสตร์บ้านเราหนักไปทางนวัตกรรมที่ขายได้ มากกว่างานวิจัย?

ศ.ดร.ยงยุทธ: ก็เพราะว่าสังคมก็คาดหวังอย่างนั้นไง คนก็ต้องพยายามทำเช่นนั้น เพราะงานวิจัยเฉยๆ กว่ามันจะไปถึงจุดที่ใช้ประโยชน์ได้ต้องใช้เวลานาน เราต้องมีอยู่แต่ต้องไม่มีมากนัก อย่างผมเองเป็นนักวิจัยขั้นพื้นฐาน แต่ก็บอกว่างานวิจัยขั้นพื้นฐานในเมืองไทยมี 10-20% ก็ใช้ได้แล้ว พอแล้ว เพราะว่าถ้าทำมากเกินไป คนก็จะอดรนทนรอไม่ได้ว่าเมื่อไรจะเห็นผลสักที ดังนั้นส่วนใหญ่แล้วก็ทำกันที่ปลายทาง

ผมชอบวาดว่าออกมาเป็นรูปต้นไม้ซึ่งมีราก มีต้น มีใบ กิ่ง และในที่สุดก็ลูกไม้ (ทำมือประกอบ) ทุกคนอยากเห็นลูกไม้ เวลาปลูกต้นไม้แล้วต้องการให้เป็นต้นไม้ที่มีแต่ลูกไม้มันก็เป็นไปไม่ได้ มันต้องมีทุกอย่าง ดังนั้นเราต้องทำ (งานวิจัยพื้นฐาน) และก็แน่นอนต้องการให้เป็นต้นไม้ที่มีผลมากที่สุดก็ต้องทำ

● มีอะไรที่จะฝากไปยัง รมว.วิทยาศาสตร์ฯ คนต่อไปบ้าง?

ศ.ดร.ยงยุทธ: ตอนนี้เรากำลังเตรียมงานที่จะมอบต่อหลายๆ เรื่อง เป็นการมอบงานจริงๆ เพราะเท่าที่ผ่านๆ มารู้สึกว่าเวลาผลัดเปลี่ยนรัฐมนตรีนี่มักจะมีพิธีมอบงาน แต่มันไม่มีการมอบงานจริงๆ หรอก แต่นี่จะเป็นการมอบจริงซึ่งไม่ต้องมีพิธีก็ได้ (ยิ้ม) จะมีเอกสารชัดๆ ว่าแต่ละหน่วยงานนั้นมีนโยบายอย่างไร ภาคปัจจุบันเป็นอย่างไร และแนวทางอนาคตน่าจะเป็นอย่างไรซึ่งแล้วแต่รัฐมนตรีคนใหม่จะนำไปตัดสิน โดยมีเอกสารให้ในระดับต่างๆ

ผมหวังด้วยว่ารัฐมนตรีคนใหม่อย่างน้อยน่าจะพอมีความคิด ความรู้และภูมิหลังทางวิทยาศาสตร์บ้าง ไม่ต้องมาก ไม่จำเป็น และที่สำคัญต้องมีสามัญสำนึกในแง่ของการตัดสินใจที่เป็นประโยชน์ต่อวงการ เช่น อย่างน้อยถ้ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้นในสังคมหรือการผลิตที่มันต้องการการแก้ไข ก็จะต้องรู้ได้ว่ากระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ จะมีบทบาทอะไรได้บ้าง ไม่ใช่ถอยหมด อันโน้นไม่เกี่ยว อันนี้ไม่ใช่ จะต้องสู้หน่อย และพยายามไปพลิกดูว่าในสถานการณ์ต่างๆ หรืออนาคตของประเทศต้องการอะไร คือไม่นิ่งดูดาย ■

ผลงานเด่น ก.วิทยาศาสตร์ ปี 2550

โครงการ	รายละเอียด	สถานะ
(1) แผนแม่บทโครงสร้างพื้นฐานทางปัญญา	เป็นความร่วมมือระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ เพื่อนำงานวิจัยขับเคลื่อนระบบการผลิตของประเทศ บูรณาการภาควิชาการและภาคเอกชนเข้าด้วยกัน เป้าหมายเพื่อให้ผู้ประกอบการไทย 35% นำเทคโนโลยีช่วยการผลิต	ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีแล้วเมื่อ มี.ค. ที่ผ่านมา และกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการระยะแรก โดยมีการจัดสรรงบประมาณให้แก่ภาควิชาการและภาคอุตสาหกรรมไปบางส่วน
(2) พ.ร.บ.วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ พ.ศ. ...	กม.หลักด้านการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีฉบับแรกและฉบับเดียวของไทยในขณะนี้ ก่อนหน้าเป็นเพียงไกด์ไลน์สำหรับผู้บริหาร และจะจัดตั้งสถาบันพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นสูง โดยกล่าวถึงการผลิตบุคลากรวิจัยแบบก้าวกระโดดในอัตรา 10 คนต่อประชากร 10,000 คนในปี 2554	ร่าง พ.ร.บ.ได้รับความเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เมื่อวันที่ 20 ธ.ค.50 และกำลังนำทูลเกล้าฯถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ก่อนประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา
(3) ร่าง พ.ร.บ.ส่งเสริมวิชาชีพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี พ.ศ. ...	กฎหมายเพื่อยกระดับผู้ประกอบวิชาชีพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นมาตรการสร้างความมั่นใจแก่เยาวชนที่จะประกอบอาชีพด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีความพยายามผลักดันมานานกว่า 10 ปี ในช่วงปีที่ผ่านมาได้มีการแก้ไขให้มีเนื้อหาเชิงส่งเสริมมากกว่าการควบคุม และกล่าวถึงการจัดตั้งสภาวิชาชีพวิทยาศาสตร์ขึ้น	อยู่ระหว่างการดำเนินการโดยยังไม่คืบหน้าเท่าที่ควร โดยเฉพาะกรณีที่มีความกังวลว่า ร่างฯ ดังกล่าวควบคุมซ้ำซ้อนกับ พ.ร.บ.ของแพทย์และวิศวกรที่มีการบังคับใช้อยู่ก่อนแล้ว ทำให้ยังไม่อาจตกลงกันได้
โครงการปลูกฝังปัญญาเยาว์ บำรุงเฝ้าปัญญายืน	การส่งเสริมความรู้และความเข้าใจของประชาชนในทุกระดับ โดยเฉพาะเยาวชนในความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งแทรกซึมอยู่ในทุกกิจกรรมในชีวิตประจำวัน รวมถึงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุรู้จักการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อการรักษาสุขภาพ การสร้างรายได้เสริมหลังเกษียณอายุ และการเป็นแหล่งรวมความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	การจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นระยะๆ เช่น รายการวิทยาศาสตร์ทางโทรทัศน์ การจัดมหกรรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กิจกรรมวันเทคโนโลยีแห่งชาติ กิจกรรมวันเด็กแห่งชาติ กิจกรรมเนื่องในวันผู้สูงอายุแห่งชาติ ฯลฯ อย่างไรก็ตาม ยังไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์ดังกล่าวได้
(10) การแตกหน่วยงานลูกออกไปสู่ความเป็นองค์การมหาชน	หลายหน่วยงานในสังกัดกระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ มีความต้องการที่จะผลักดันตนเองไปสู่การเป็นองค์การมหาชน ซึ่งจะมีความคล่องตัวในการบริหารจัดการพันธกิจมากขึ้น	หน่วยงานที่มีการผลักดันเป็นองค์การมหาชนในรอบปีที่ผ่านมา เช่น สถาบันวิจัยดาราศาสตร์แห่งชาติ (สดร.) สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร (สสนก.) สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (สนช.) รวมถึงการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีนิวเคลียร์แห่งชาติ (สทน.) เป็นหน่วยงานวิจัย พัฒนา และใช้ประโยชน์นิวเคลียร์ของประเทศ

5 เรื่องห้ามพลาดในวงวิทยาศาสตร์ไทย

1. เดินหน้าโรงไฟฟ้านิวเคลียร์

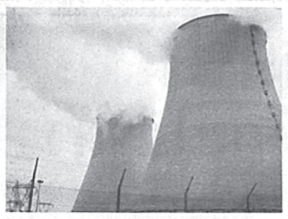

เมื่อ "แผนพัฒนากำลังการผลิตไฟฟ้า พ.ศ.2550-2564" (พีดีพี 2007) ของกระทรวงพลังงานผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี (ครม.) โดยเสนอให้ไทยต้องสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ขนาด 4,000 เมกะวัตต์ในปี 2564 อีกทั้งที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ยังเห็นชอบให้ตั้งสำนักงานโครงการไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ซึ่งใช้งบประมาณแผ่นดิน 1,800 ล้านบาทในการดำเนินงานระหว่างปี 2551-2553 เพื่อเตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างและสร้างความเข้าใจแก่ประชาชนเรื่องโรงไฟฟ้านิวเคลียร์

นับเป็นการผลักดันโรงไฟฟ้านิวเคลียร์อย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน โดยคนไทยมีเวลา 3 ปีในการรับรู้ข้อมูลทั้งด้านบวกและลบก่อนจะตัดสินใจ "รับ" หรือ "ไม่รับ" อย่างเป็นทางการ ซึ่ง "มาตรฐานแบบไทยๆ" กลายเป็นประเด็นที่สร้างความไม่มั่นใจ ยังไม่ต้องพูดถึงข้อสงสัยอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็น ความคุ้มทุนหรือบรรเทาภาวะโลกร้อนที่เชื้อเพลิงจากฟอสซิลเป็นสาเหตุหลัก

2. เปิดทดลองปลูกจีเอ็มโอในแปลงเปิด

พืชตัดต่อพันธุกรรม หรือจีเอ็มโอ เป็นประเด็นโต้แย้งในสังคมไทยมานานนับสิบปีแล้ว และเคี่ยวงวดยิ่งขึ้นโดยรัฐบาลชุดนี้หลังมีมติ ครม. เมื่อวันคริสต์มาส (25 ธ.ค.50) อนุญาตให้มีการทดลองพืชจีเอ็มโอในระดับไร่นาได้ แม้จะเป็นแค่ในแปลงเพาะปลูกของราชการเท่านั้น และต้องขออนุญาตเป็นกรณีๆ ไป ทว่าการนำพืชจีเอ็มโอลงในพื้นที่เปิดแม้ว่าจะมีปริมาณน้อยนิด ความไม่มั่นใจในเรื่องของการหลุดรอดออกจากแปลงขออนุญาตย่อมมีตามมาอย่างแน่นอน โดยมีตัวอย่างให้เห็นอย่างชัดเจนในกรณีฝ้ายบีทีและมะละกอ (ยังไม่รวมข้าวโพดที่มีการพบล่าสุดด้วย)

3. สอบสวนเอาผิดศูนย์วิจัยนิวเคลียร์องครักษ์

การก่อสร้างศูนย์วิจัยนิวเคลียร์ที่ ต.ทรายมูล อ.องครักษ์ จ.นครนายก เริ่มจากมติ ครม. 27 ธ.ค.32 ที่เตาปฏิกรณ์วิจัยของสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ (ปส.) ที่บางเขน กทม. ใกล้จะหมดอายุการใช้งาน ทว่าเกือบ 20 ปีผ่านมาก็ยังยืดเยื้อไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จ นั่นก็เพราะการว่าจ้างบริษัทที่ไม่มีประสบการณ์ก่อสร้างเตาปฏิกรณ์ขนาดใหญ่มาก่อน รวมถึงตัวเลขงบประมาณที่สูงเฉียดหมื่นล้าน พร้อมกับความไม่ชอบมาพากลโผล่ให้เห็นเป็นระยะๆ

แม้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (สตง.) ติดตามและกระทุ้งเพื่อเตือนให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ ในฐานะต้นสังกัด ปส. เจ้าของโครงการเร่งสะสางเรื่องราว ตั้งแต่ปลายปี 2549 แล้วก็ตาม และแม้ ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ รมว.วิทย์คนปัจจุบัน ได้ประกาศตั้งแต่นั่งตำแหน่งใหม่ๆ ว่าจะสะสางเรื่องนี้ให้สำเร็จ แต่ความคืบหน้าของการสืบสวนสอบสวนก็ยังไม่อาจจับต้องเป็นชิ้นเป็นอัน นั่นอาจเป็นเพราะผู้ต้องสงสัยและผู้ที่ (อาจจะ) มีความผิดยังคงพัวพันโยงใยอยู่ในวงดังกล่าว

4. ดาวเทียมธีออส

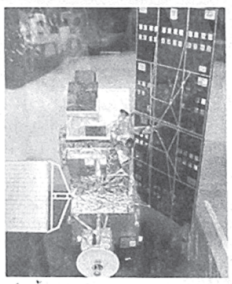

"ธีออส" (Theos) ดาวเทียมสำรวจทรัพยากรธรรมชาติดวงแรกของไทยที่รับผิดชอบโดยสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศ (สทอภ.) ซึ่งได้ลงนามว่าจ้างบริษัทอีเอดีเอสเอสเตรียม (EADS Astrium) ของฝรั่งเศส ด้วยมูลค่าโครงการกว่า 6,000 ล้าน บาท ตั้งแต่ ก.ค.47 ซึ่งแล้วเสร็จสมบูรณ์มาตั้งแต่ช่วงต้นปี 2550 และมีกำหนดส่งขึ้นสู่วงโคจรตั้งแต่ ก.ค. 50 หากแต่กำหนดการดังกล่าว ได้เลื่อนออกไปหลายครั้ง ซึ่งสัญญาที่กำหนดช่วงเวลาปล่อยดาวเทียม ที่ทำไว้กับอีเอดีเอสระบุให้ระหว่าง 19 ก.ค.50-19 ม.ค.51 และกำหนดการล่าสุดคือวันที่ 9 ม.ค.51 ที่พร้อมส่งดวงตาแห่งชาติดวงนี้ออกประจำการ ซึ่งต้องลุ้นดูกันว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงอีกหรือไม่

5. ไซน์ปาร์ก

สวทช.

ความสำเร็จของ "อุทยานวิทยาศาสตร์แห่งประเทศไทย" หรือนิคมวิจัยที่ รังสิต ปทุมธานี ของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) ทำให้เกิดแนวคิดที่จะสร้างอุทยานวิทยาศาสตร์ภูมิภาคขึ้น โดยเริ่มที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ภาคใต้ และตามมาด้วยเหนือและตะวันออกของสภาวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย(วว.) ซึ่งงบประมาณโดยเฉลี่ยแห่งละประมาณ 3 พันล้านบาท โดยหวังคืนทุน เช่นเดียวกับไซน์ปาร์กในปัจจุบันที่ได้รับการอ้างว่าก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจแล้วราว 3 พันล้านบาทต่อปี

ทั้งนี้ งบประมาณสำหรับการวิจัยพัฒนาของประเทศนั้นอยู่ที่ 0.26% ของจีดีพี (ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ) หรือ 15,000-16,000 ล้านบาทต่อปี และหากงบประมาณการจัดตั้งอุทยานวิทยาศาสตร์ส่วนใหญ่หมดไปกับการก่อสร้างอาคารมากกว่าการลงทุนกับงานวิจัย ย่อมจะเกิดคำถามต่อความคุ้มทุนที่จะตามมาไม่น้อย ■